

Aldersvennlig samfunns- og boligutvikling

Anne Berit Rafoss
Prosjektleder

Hvordan bor og lever eldre i Norge?

Pensjonistene bidro med **51.700 årsverk** og **29 mrd. kroner i verdibidrag** gjennom formell og uformell frivillighet i 2019

I 2040 vil de over 70 år utgjøre over 40 prosent av innbyggerne i mange kommuner. Flere faktorer påvirker eldres valg av bolig. Både psykososiale- og sosioøkonomiske forhold samt økonomi, helse, sosialt nettverk, omgivelser og arkitektur er sentralt.

Det er et nasjonalt folkehelsemål å skape et samfunn som fremmer helse i befolkningen. Meld. St. 19 (2018–2019)

Hverdagsliv

- Både kvinner og menn i alderen 67-74 år bruker mindre tid på inntektsbringende arbeid i dag enn på 1970-tallet
- Tiden eldre bruker på å hjelpe andre har økt markant siden 1970-tallet

Det er **83.000 arbeidstakere** i Norge mellom **67 og 74 år**. Gjennomsnittlig alder ved første uttak av alderspensjon var 65,6 år i de to første kvartalene i 2022.

Levevaner

- Eldre er i snitt mindre fysisk aktive enn yngre og 13 % rapporterer at de aldri mosjonerer
- Friske eldre ser ut til å ha godt kosthold samtidig ser energiinntaket ut til å avta med alderen og risikoen for ufrivillig vekttap ser ut til å øke med alderen
- Eldre drikker oftere enn yngre, men drikker sjeldnere mye av gangen

51% av de mellom 67 og 79 år sier de vanligvis er fysisk aktive i mer enn 2,5 timer i uka.

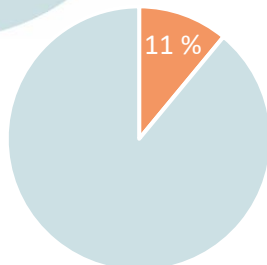
Bolig og bosted

50% i alderen 80 år eller mer bor alene.

I alderen 67 år + bor **1 av 3** alene.

De fleste eldre bor i eget hjem og klarer seg uten hjemmetjenester.

Andel på sykehjem 80 år +

Av dagens boligmasse betegnes ca. **20 %** som tilgjengelig for personer med funksjonsnedsettelse

Hva er et aldersvennlig samfunn?

WHO: «inkluderende og tilgjengelig – fremmer aktiv aldring»

- Et samfunn der vi greier oss selv så lenge som mulig
- Et samfunn der det legges til rette for at vi skal greie oss selv
- Et samfunn der alle aktørene i storsamfunnet tar sitt ansvar
- Et samfunn der seniorene føler seg nyttig

Et bærekraftig samfunn = et aldersvennlig samfunn

Hva slags lokalsamfunn ønsker jeg å bli gammel i?

Et lokalsamfunn:

- Hvor jeg kan være engasjert i og delta på alt som skjer i nærmiljøet
- Hvor jeg lett kan komme dit jeg ønsker, når jeg vil
- Hvor jeg kan ha tilgang på gode helsetjenester og andre tjenester
- Hvor jeg kan ha påvirkning på hva som skjer i mitt nærmiljø/kommune om jeg ønsker
- Hvor jeg føler meg sikker og trygg
- Hvor jeg kan leve et sunt og aktivt liv
- Hvor unge og eldre kan være sammen og komme overens

Innsatsområder i aldersvennlige lokalsamfunn

Fra Håndbok i aldersvennlige lokalsamfunn

- Universell utforming/utendørsområder/plan
- Bolig
- Transport
- Samfunnsdeltagelse
- Medvirkning og kommunikasjon

Hva slags lokalsamfunn vil du bli gammel i?

10

MINDRE ULIKHEIT

Å sikre myndiggjøring og inkludering av alle inngår i dette bærekraftsmålet. Det ligger til grunn for arbeidet med å inkludere eldre i samfunnsdeltakelse, motvirke alderisme og aldersdiskriminering i samfunnet.

Innbyggerne får en hånd på rattet

! Innbyggerne er med å sette dagsordenen

Spørre

Informere

Medvirkning

Deltagertrappa er et godt verktøy for kommunene.

*Arnstein, Sherry R. (1969) A Ladder Of Citizen Participation.

«Jeg liker å møte nye folk»

«Ikke snakk om oss, men med oss»

«Vi vil ikke bare ha bingo og vaffer»

Boliger som er gode for alderdommen, tilgang til trygge, inkluderende og tilgjengelige grøntområder og offentlige rom og transportløsninger er viktig for eldre innbyggere.

Sjekklistene for ulike innsatsområder

Sjekklistene hjelper kommunene til å se hvilke tiltak som kan gjøres for at de skal bli mer aldersvennlige.

Håndbok i aldersvennlige lokalsamfunn – KS

Hvordan kan vi bli et aldersvennlig samfunn?

Håndbok i
aldersvennlige
lokalsamfunn

Håndbok
ALDERSVENNLIG
STEDSUTVIKLING

Norske arkitekters
landsforbund

Hva kjennetegner aldersvennlige tiltak?

Medvirkning :

- Utvikling av produkt og tjenester
- Lokale behov – lokale løsninger
- Nødvendig for noen – bra for alle

Aldersvennlige eksempler

- Uteområder og møteplasser
- Benker
- Belysning
- Toalett
- Turstier/snarveier
- Transportløsninger
- Boligformer
- Generasjonslekene

MEDVIRKNING

Aktiv og sosial hele livet

Universelt utformede og
aldersvennlige uteområder
og møteplasser

Universell utforming + medvirkning
+ lokalkunnskap

=

Et aldersvennlig samfunn

- TEMA 1: Kartlegging og planlegging
- TEMA 2: Sambruk og samlokalisering
- TEMA 3: Parker og turstier
- TEMA 4: Fysiske tiltak
- TEMA 5: Møteplasser

Ulike boformer

1. Bofelleskap
2. Klyngetun
3. Vålandstun
4. Helgetun
5. Rygge Seniortun boligsameie

Aldersvennlig er samfunnsnyttig investering

- Investering i aldersvennlige tiltak på tvers av sektorer vil redusere kostnader og press på helse- og omsorgstjenester
- Sambruk/samlokalisering
- Aldersvennlige tiltak bidrar til å nå bærekraftsmålene
- Aldersvennlige tiltak øker livskvalitet i voksen alder, men kommer alle generasjoner til gode

